

ANALÝZA VYSÍLÁNÍ ČRO K VOLBÁM DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY V ROCE 2017

*Analýza objektivity a vyváženosti
vybraného vysílání ČRo před volbami do Poslanecké sněmovny v roce
2017*

Český rozhlas

Mgr. Zdeněk Dytrt
Mgr. Filip Rozsival

18. 4. 2018

I. ZADÁNÍ A CÍL ANALÝZY

- ⌋ **Cílem analýzy** bylo zjistit, nakolik si ČRo v určených pořadech počínal v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v Zákoně 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu a v Kodexu ČRo s ohledem na hlavní úkoly veřejné služby v oblasti rozhlasového vysílání vážící se zejména k problematice:
  - ⌋ a) poskytování **objektivních, ověřených**, ve svém celku **vyvážených** a **všestranných** informací pro svobodné vytváření názorů,
  - ⌋ b) působení ČRo coby **fóra pro veřejnou diskusi**, v níž je možno vyjadřovat **široké spektrum názorů a hledisek**
  - ⌋ c) **nestrannosti a nezávislosti** novinářské práce.

- ⌋ Analýza rovněž odpoví na otázku, **zda ČRo ve zkoumaných pořadech postupoval v souladu s vlastním dokumentem „Pravidla Českého rozhlasu v souvislosti s volbami do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2017“.**

DESIGN VÝZKUMU

Výzkumný soubor – předvolební vysílání

PŘEDVOLEBNÍ VYSÍLÁNÍ (období od 18. 9. do 20. 10. 2017)

- ◊ Zpravodajské, publicistické a diskuzní pořady
  - Celek vysílání stanice Radiožurnál, všední dny, 6:30 - 16:00 hod.
  - Celek vysílání stanice Plus, všední dny, 6:00 - 13:00 hod.
  - Dvacet minut Radiožurnálu
  - Den podle
  - Den v 60 minutách
  - Názory a argumenty
  - Jak to vidí
  - Osobnost Plus

- ◊ Debaty s předvolební dramaturgií
  - Předvolební debaty (pět debat v období 9. 10. – 13. 10. 2017)
  - Závěrečná debata s představiteli kandidujících subjektů (20. 10. 2017)

DESIGN VÝZKUMU

Výzkumný soubor – povolební vysílání

POVOLEBNÍ VYSÍLÁNÍ (období od 21. 10. do 25. 10. 2017)

- ◊ Zpravodajské a publicistické pořady
  - Volební studio ČRo Plus a Radiožurnálu (21. 10. 2017)

- ◊ Povolební debaty s představiteli politických stran i s nepolitiky
  - Povolební debata s představiteli politických stran (22. 10. 2017)
  - Speciální povolební vydání pořadu Názory a argumenty (22. 10. 2017)
  - Speciální kulatý stůl pořadu Názory a argumenty (22. 10. 2017)
  - Povolební debata „Kam kráčí Česko“ (25. 10. 2017)

DESIGN VÝZKUMU

Formulace výzkumných otázek

- ◁ **Cíle výzkumu byly shrnuty do čtyř výzkumných otázek:**
  - ◁ **A/ Jaký prostor ČRo ve sledovaném vysílání poskytl tematice voleb do Poslanecké sněmovny, jak toto téma zpracoval a jaké rutinní postupy při tom použil?**
  - ◁ **B/ Jaký prostor byl ve sledovaném předvolebním a povolebním vysílání poskytnut jednotlivým kandidujícím subjektům, resp. jejich zástupcům, a s jakými konotacemi?**
  - ◁ **C/ Objevil se ve sledovaném vysílání favorizující či defavorizující přístup k některým aktérům voleb či reprezentantům názorových perspektiv svědčící o ztrátě nestrannosti či dokonce podjatosti?**
  - ◁ **D/ Do jaké míry poskytl Český rozhlas ve sledovaném vysílání objektivní, ověřené, ve svém celku vyvážené a všestranné informace pro svobodné vytváření názorů?**

DESIGN VÝZKUMU

Výzkumné metody

VÝZKUMNÉ METODY

- ◁ **Explorativní obsahová analýza** v kvantitativní i kvalitativní podobě (Kimberley, Neuendorf)

ANALYTICKÁ JEDNOTKA

- ◁ **Příspěvek** - zvuková stopa, která je oddělena zvukově od předcházejícího a následujícího příspěvku. Příspěvek tematizuje:
  - ◁ primárně **konání sněmovních voleb**
  - ◁ konání sněmovních voleb v kontextu jiné agendy
  - ◁ **chování kandidujících stran nebo jejich představitelů** i v kontextu mimovolební agendy.
- ◁ **Promluva profesionálního komunikátora** (moderátora) a jeho interakce s mluvčími. Její nejtypičtější formou je **moderátorský dotaz**.

PŘEDVOLEBNÍ DISKUZNÍ POŘADY

Metoda kvantitativní analýzy

ZPRAVODAJSKÉ, PUBLICISTICKÉ A DISKUZNÍ POŘADY

- ◊ **Kvantitativní reprezentace** jednotlivých atributů
  - ◊ **Příspěvky:** téma, stopáž, typ / žánr
  - ◊ **Mluvčí:** typ, stopáž promluvy, stranická / profesní identifikace
  - ◊ **Kandidující subjekty, kandidáti:** stopáž všech „stranických“ promluv, valence příspěvku vůči kandidujícímu subjektu, interpretační rámce
  - ◊ **Volby do PS:** tematizace voleb v příspěvku, pozice volební agendy

PŘEDVOLEBNÍ A POVOLEBNÍ DISKUZE

- ◊ **Kvantitativní reprezentace** kandidujících subjektů
  - ◊ Zastoupení kandidujících subjektů v diskusních pořadech,
  - ◊ Stopáž, která byla těmto subjektům poskytnuta,
  - ◊ Počet dotazů, které byly adresovány jednotlivým mluvčím.
- ◊ **Struktura a povaha moderátorských dotazů**
  - ◊ Typologie dotazů (hlavní, vedlejší, doplňovací dotaz)
  - ◊ Míra polemičnosti dotazů (neutrální, vstřícný, kritický dotaz)
  - ◊ Zacílení dotazů (ad hominem, ad rem)
  - ◊ Rámce adresované mluvčím prostřednictvím moderátorských dotazů

PŘEDVOLEBNÍ DISKUZNÍ POŘADY

Kvalitativní analýza

Oblasti profesních pochybení sledované v rámci analýzy

- ◊ **nekorektní interpretace** (např. zkreslování, zveličování...)
- ◊ **informační nepřipravenost** a/ nebo **věcná nepřesnost** při formulování dotazu
- ◊ **nepřesné odkazování na zdroj** (odkaz na zdroj uveden nepřesně)
- ◊ používání **argumentů, které nelze spojit s jasně definovaným zdrojem**
- ◊ **nekorektní interpretace dat výzkumů veřejného mínění**
- ◊ **neschopnost diskusi soudcovat**
- ◊ **neschopnost odhalovat rozpory** v postojích účastníků
- ◊ **neschopnost korigovat fauly**, kterých se diskutující dopouštěli
- ◊ **neovládnutí emocí** (ironie, sarkasmus, zesměšňování) na straně moderátora
- ◊ **defavorizace** politické strany/ představitele/ kandidáta (např. zesměšňování, dehonestace) ze strany moderátora
- ◊ **favorizace** politické strany/ představitele ze strany moderátora

HLAVNÍ ZÁVĚRY

A/ Jaký prostor ČRo ve sledovaném vysílání poskytl tematice voleb do Poslanecké sněmovny, jak toto téma zpracoval a jaké rutinní postupy při tom použil?

- Volební agenda byla různou měrou přítomna ve všech sledovaných pořadech. Samotnému konání voleb byla věnována relativně malá pozornost, **častěji byly tematizovány strany a jejich představitelé v mimovolebních kontextech** (konkrétní kroky stran, chování jejich představitelů). Prezentace politických stran prostřednictvím jejich programů byla využita minimálně.
- Ve zpravodajských a zejména publicistických příspěvcích vystupovala **celá řada externích mluvčích**, kteří analyzovanou agendu doplňovali o expertní stanoviska a nové úhly pohledu.

HLAVNÍ ZÁVĚRY

B/ Jaký prostor byl ve sledovaném předvolebním a povolebním vysílání poskytnut jednotlivým kandidujícím subjektům, resp. jejich zástupcům, a s jakými konotacemi?

- Ve zpravodajských a publicistických pořadech vysílaných před konáním voleb dostaly prostor **především parlamentní strany** a v jejich rámci **zejména dvě hlavní vládní strany**.
- Ve zpravodajství stanic Radiožurnál a Plus jsme identifikovali **nerovnoměrnou distribuci referencí o stranách ve prospěch stran ANO a ČSSD**

reference o stranách	počet	v %	} 64 %
ČSSD	280	33%	
ANO 2011	264	31%	
KSČM	68	8%	
KDU-ČSL	58	7%	
ODS	53	6%	
TOP 09	43	5%	
ostatní	91	11%	
celkem	857	100%	

HLAVNÍ ZÁVĚRY

- **V ostatních pořadech** pokládáme tyto rozdíly za **vysvětlitelné rozdílnou relevancí kandidujících stran** ve společenském a politickém životě společnosti a **různou mírou participace** na aktuální zpravodajské agendě.
- Za **problematickou** pokládáme prezentaci **malých mimoparlamentních stran** v publicistické části Hlavních zpráv **v rámci projektu ověřujícího pravdivost tvrzení jejich představitelů.**
- **V předvolebních diskuzích** analýza identifikovala **pouze dílčí pochybení na úrovni jednotlivých pořadů**, která neměla charakter porušování objektivního a vyváženého přístupu. **Rozdíly ve stopáži promluv** představitelů některých stran považujeme za **vysvětlitelné odlišným mluvním stylem** jednotlivých politiků a **odlišnou dynamikou debat**
- **Ve volebním studiu** stanic Radiožurnál a Plus i v analyzované **povolební debatě** se ČRo zaměřil na **reprezentaci stran, které vstoupily do Poslanecké sněmovny** a poskytl jim **srovnatelný prostor pro vyjádření.**

HLAVNÍ ZÁVĚRY

C/ Objevil se ve sledovaném vysílání favorizující či defavorizující přístup k některým aktérům voleb či reprezentantům názorových perspektiv svědčící o ztrátě nestrannosti či dokonce podjatosti?

- Neidentifikovali jsme systematickou favorizaci či defavorizaci některého z kandidujících subjektů.
- V některých pořadech se vyskytl **větší podíl příspěvků s negativní valencí vůči hnutí ANO**. Tuto tendenci pokládáme za **vysvětlitelnou aktuálně probíhajícími kauzami lídra hnutí Andreje Babiše**, které měl ČRo za povinnost zpravodajsky pokrývat – nedomníváme se, že by byl narušen objektivní a vyvážený přístup ke kandidujícím subjektům.

valence vůči stranám – zpravodajství ČRo	neutrální	favorizace	defavorizace
ČSSD	75 %	1 %	24 %
ANO 2011	75 %	3 %	22 %
KSČM	85 %	15 %	
KDU-ČSL	98 %	2 %	
ODS	83 %		17 %
TOP 09	95 %		5 %

HLAVNÍ ZÁVĚRY

- ◊ **Moderátoři diskuzních pořadů** v celku vysílaného programu přistupovali k zástupcům politických stran **korektně, objektivně a vyváženě**, neodhalili jsme de/favorizační přístup moderátorů vůči některému z aktérů voleb.

D/ Do jaké míry poskytl Český rozhlas ve sledovaném vysílání objektivní, ověřené, ve svém celku vyvážené a všestranné informace pro svobodné vytváření názorů?

- ◊ Kvantitativní ani kvalitativní analýza předvolebního a povolebního vysílání ČRo **neodhalila porušení objektivity, vyváženosti a nestrannosti vysílání** ve vybraných pořadech ve stanoveném období.
- ◊ V celku zkoumaného vysílání ČRo **poskytl objektivní, ověřené, vyvážené a všestranné informace pro svobodné vytváření názorů a naplnil tak povinnosti** vyplývající ze Zákona o Českém rozhlasu, Kodexu Českého rozhlasu a pravidel předvolebního vysílání.

DĚKUJI ZA POZORNOST